

IT'S A FREE WORLD

(En un mundo libre)

Proposta didàctica de Ramon Breu

SINOPSI

It's a Free World és una història que ens parla de la flexibilitat laboral, de la globalització, dels dobles torns de treball, de salaris baixos i de consumidors feliços i despreocupats. Angie és una jove ambiciosa, tot i que té poca preparació, que acaba de quedar-se sense feina per no acceptar els abusos sexuals dels seu cap. L'Angie creu que ha arribat el moment de demostrar la seva vàlua, així que anima a la seva companya de pis a muntar una agència de treball temporal per a immigrants. Una idea que aviat es converteix en un negoci rendible tenint en compte la desesperació dels treballadors, uns salaris sota mínims, una situació de superexplotació insuportable i unes lleis que només serveixen per ser ignorades.

FITXA TÈCNICA I ARTÍSTICA DE LA PEL·LÍCULA

Direcció: Ken Loach
 Guió: Paul Laverty
 Producció: Rebecca O'Brien
 Productor executiu: Ulrich Felsberg
 Productors associats: Gerardo Herrero I Mariela Besuievsky
 Director de Fotografia: Nigel Willoughby
 Música: Geroge Fenton
 Muntatge: Jonathan Morris
 Director artístic: Fergus Clegg
 Any de producció: 2007. Regne Unit; Itàlia; Alemanya i Espanya.
 Durada: 96 min.

Intèrprets: Kierston Wareing (Angie); Juliett Ellis (Rose); Leslaw Zurek (Karol); Joe Siffleet (Jamie); Colin Coughlin (Geoff); Maggie Hussey (Cathy); Raymond Mearns (Andy); Davoud Rastgou (Mahmoud); Frank Gilhooley (Derek); David Dogle (Tony).

ACTIVITATS

1. Escriviu la sinopsi del film i expliqueu el significat del seu títol.
2. Analitzeu els següents personatges mitjançant el següent quadre:

	Angi	Rose	Karol
Personalitat			
Objectius a la vida			
Posició ètica			
Evolució al llarg del film			
Frase característica			
Aquest personatge em recorda a...			

3. En les primeres imatge de It's a Free World Angie està treballant a Katowice (Polònia). Quina mena de feina desenvolupa? On volen treballar els polonesos a qui entrevista? Per què li donen diners? Com és que malgrat ser infermeres, mestres o mecànics els diu que no treballaran en aquestes professions? De què treballaran?
4. En realitat, per què acomiaden l'Angie de la feina? Us sembla adequada la seva reacció? Per què creieu que no denuncia la situació?
5. Després que ha estat acomiadada, l'Angie li proposa a la Rose de muntar una agència. Tot i que, inicialment Rose expressa les seves reticències, finalment acaba acceptant. Com posen en marxa el seu projecte? Com és la seva publicitat? Com intenta convèncer Angie el seus futurs clients? En què consisteix l'activitat empresarial de les dues noies?

6. Angie diu que coneix la feina al mil·límetre, però per començar un projecte empresarial, què creieu que li manca? Té la formació adequada? Què n'opineu del fet que no declararà l'IVA ni paga cap impost? És un negoci legal si no es paguen impostos? Quines conseqüències pot tenir no pagar impostos a l'hora d'iniciar una empresa?
7. La protagonista no para de repetir que en pocs mesos guanyarà molts diners (En seis mesos nos forramos, repeteix). A costa d'aquí pensa guanyar tants diners? Creieu que totes les empreses han de tenir aquest objectiu de guanyar molts diners, ràpidament i sense mirar com?
8. Recordeu la personalitat del propietari de la fàbrica de camises. Aquest personatge vol contractar mà d'obra submisa, obedient i atemorida. Què en penseu? En un altre moment expressa que els treballadors sense papers són millors perquè mai planten cara. Per què els treballadors sense papers mai planten cara? També li explica l'Angie el cas d'un empresari que té centenars de treballadors il·legals amb total impunitat, sense que no li passi res; i anima a la noia que faci el mateix. Què en penseu? A qui perjudiquen casos com aquests?
9. Angie havia conegut a Karol a Polònia i el retroba a Londres. On viu? De què treballa? Diu que els seus companys provenen del Brasil, d'Ucraïna, d'Iraq, de Xile... Diu que el Tercer Món és a Londres. Quina deu ser la situació d'aquests països perquè els seus habitants hagin de marxar-hi i viure com en Karol viu a Anglaterra? Què caldria fer?
10. La Rose li proposa a l'Angie complementar el negoci amb el lloguer d'habitatges als immigrants amb un sistema que aquí en diem llits calents o, en castellà, camas calientes. Una forma d'habitatge precari que no és nou i que consisteix en treure el màxim rendiment d'habitacions per immigrants a partir de torns per dormir-hi. Investigueu el fenomen, expliqueu millor el seu funcionament i opineu-ne.
11. Angie en força ocasions es mostra molt brusca i irrespectuosa en el tracte amb els immigrants: Ets massa vell; Tens cara de gandul) però, aproximadament a meitat de la pel·lícula veiem l'episodi on s'implica en l'ajut a una família iraniana que viu en condicions infrahumanes. Què en penseu d'aquestes contradiccions?
12. El pare de l'Angie, ja jubilat però que va treballar tota la vida a la mateixa empresa, no està gens d'acord en la feina de la seva filla. Especialment, quan descobreix que els treballadors immigrants no reben ni el salari mínim. Diu que metges, infermeres o mestres d'arreu del món van a Anglaterra a treballar de cambrer a canvi de sous miserables. Ens ve a dir que aquest fet només beneficia als caps i a les empreses que els lloguen. La noia li respon que d'aquesta situació en són els consumidors els més beneficiats. Valoreu aquests punts de vista.
13. Quan l'empresa de construcció deixa plantat a Derek i Angie, i aquesta no pot pagar els treballadors, Rose el vol pagar amb els diners que les dues noies han aconseguit amb els habitatges pastera. Però Angie s'hi nega i diu que Son en un món lliure. Què vol dir amb aquestes paraules? Com ho valoreu?

14. Després de la seqüència de la pedrada amenaçadora, amb la inscripció Lladres, que tiren contra la casa de les dues noies, intuïm que el negoci marxa molt bé, que l'activitat empresarial obté força beneficis. Amb quines signes ho notem?
15. Després que l'Angie denunciï el campament de caravanes il·legal que provocarà el desallotjament dels immigrants, i així pugui instal·lar un contingent de treballadors ucraïnesos, la Rose abandona el negoci. Què n'opineu de l'actitud de les dues noies?
16. Recordeu la seqüència on uns encaputxats entren a casa de l'Angie, segresten durant uns instants en Jamie, li prenen diners i l'amenacen. Qui són els encaputxats? Esteu d'acord amb els seus mètodes? Tenien altres opcions? Deixant de banda la manera violenta d'actuar, creieu que tenen raó?
17. Al final de la pel·lícula l'Angie s'ha desplaçat a Kiev (Ucraïna) per contractar treballadors en origen, amb el mateix sistema que ja havíem vist a la primera escena de la pel·lícula. Ara però treballa sola. Com ens ho fa notar el guionista? Quin comportament han de tenir els treballadors contractats? Quina és la conclusió del film, subratllada per aquestes imatges?

LLENGUATGE I TÈCNIQUES AUDIOVISUALS

1. Els salts en el temps s'anomenen el·lipsis i la seva funció és comprimir el temps. L'habilitat del director/a o del muntador/a fan resoldre de manera visual aquest salt. En els primers minuts del film, observem una el·lipsi. Localitzeu-la.
2. It's a Free World és un film muntat de forma lineal. El muntatge lineal es caracteritza perquè segueix una acció que es desenvolupa cronològicament. Es tracta d'un relat a la manera tradicional, que no es nota, que fa avançar l'acció. Expliqueu altres tipus de muntatge fílmic habituals.
3. El film està ple de primers plans i de plans mitjos. Expliqueu en què consisteixen i comenteu la seva funció.

PANTALLA DE LECTURA

REINVENTA LA TEVA PROFESSIONI

A It's a Free World l'Angie i la Rose munten una empresa mimètica a la que l'Angie havia treballat i amb uns pressupòsits ètics deplorables. Probablement per iniciar un projecte laboral autònom els calia més formació i reflexió sobre els passos a seguir. El text que presentem a continuació ens proporciona idees i ens obre finestres en l'orientació professional.

Entrevista a Sergio Bulat, assessor literari:

Tinc 42 anys. Vaig néixer a Buenos Aires i visc a Salou. Estic casat i tinc dos fills. Sóc advocat, mediador de conflictes, màster en Periodisme i coaching literari. Sóc de dretes des del punt de vista econòmic i d'esquerres des del punt de vista social. Sóc agnòstic practicant.

Pregunta: Quina professió és la més original que coneix?

Resposta: Està el cas de Debra Fine, que avui és consultora en converses trivials (small talk).

P. Quina feina és aquesta?

R. Ella treballava en una empresa d'enginyers, als qui els costava molt iniciar una conversa amb els seus interlocutors a les reunions de feina. Ella, en canvi, sí que tenia aquest talent i sempre ajudava a trencar el gel. Avui ven aquesta habilitat!

P. Debra va inventar la seva professió, no?

R. Això és el que proposo i més en aquests temps de crisi.

P. No és fàcil

R. Es tracta de pensar: Què podria aportar a la meva feina que el distingís del que fan els altres? Potser no inventis una professió, però sí que faries més valuosa la teva feina.

P. Necessito més exemples.

R. A RAC 1 he sentit un meteoròleg que fa les seves previsions, cantant! Veu? Fa la seva feina de manera més gratificant per a ell, i es distingeix d'altres. Si algun dia aquesta empresa redueix personal ell no serà el primer.

P. Es tracta de singularitzar la teva feina?

R. Aplica alguna de les teves aptituds, inclinacions, habilitats o gustos a la teva feina, fent-la més gratificant per a tu i distingint-lo; això el farà més cotitzat.

P. Ja no n'hi ha prou en obtenir un títol, eh?

R. Està bé estudiar una carrera, però sabent que el títol no és la meta, sinó el punt de sortida. Després cal que t'espavilis.

P. Molts aturats diuen: No trobo res del que jo faig.

R. Seguim enganyats per un model caduc i encara aspirem a un mateix treball ideal per sempre. Això és passat! Avui tot és tan canviant que et toca construir la teva feina. La millor manera de predir el futur és crear-lo, va dir en Peter Drucker.

P. Vostè com ha inventat la seva professió?

R. Com a periodista, me he inventat això de ser coaching literari: ajudo a autors no professionals a expressar de la manera més eficaç les seves idees en llibres. És una bona feina.

P. Qui ha estat el més brillant inventor de professions?

R. Per exemple els creadors del Google. O Yde van Deutekom, que també és va preguntar: Què puc aportar? En què sóc bo jo?

P. No sé qui és.

R. Un jove holandès a qui a casa seva només li deien: Tu només serveixes per dormir. Es va posar a dormir davant d'una webcam... i la seva pàgina web té milers de visites i força ingressos per publicitat.

P. Hi ha consells per trobar el teu camí?

R. Per a qui no té una vocació marcada allò que cal fer és atrevir-se a explorar. Ens anima en Mark Twain, que va dir: D'aquí a vint anys te'n penediràs més de les coses que no vas fer que de tot allò que has fet. Millor actuar, sempre!

P. Això li diu també als aturats?

R. Evidentment. També em sembla útil una reflexió d'Abraham Lincoln: Els qui esperen que les coses els arribin és possible que en rebin algunes... però només les abandonades pels qui surten a buscar-les!

P. Anotat. Toca moure el cul, no?

R. La inèrcia ens ralentitza i ens costa canviar. Però fixem-nos en com tot canvia incessantment al nostre voltant. Si tot sembla que estigui sota control, és que no vas prou ràpid!, acostumava a dir el pilot de fórmula 1 Mario Andretti.

P. Què els he d'ensenyar als meus fills perquè sàpiguen afrontar el seu futur laboral?

R. Ensenya'ls que els toca explorar-ho tot una mica per trobar allò que els agradi. I que vagin aprenent a afrontar tots els imprevistos sense queixar-se, espavilant-se per aprendre'n.

Entrevista de Victor M. Amela "Reinventar tu profesión".
La Contra de La Vanguardia. Barcelona, 2-10-2008.
Traducció i adaptació de Cinescola

Activitats

1. Si haguéssiu d'inventar-vos una professió a partir de les vostres habilitats, quina seria?

2. Elaboreu una petita enquesta entre els membres de la vostra família: avis, àvies, oncles, pare, mare... per observar l'evolució de les professions en els darrers anys així com la durada dels períodes professionals en diferents llocs de treball.
3. Els comentaris i consells de Sergio Bulat valen per Europa Occidental o per Amèrica del Nord. També són adequats per altres latituds? Per què?

LA RESPONSABILITAT SOCIAL DE LES EMPRESES

Des de fa anys, diverses fonts acadèmiques i observatoris internacionals ens adverteixen que l'actual sistema de producció i intercanvi globalitzat es fonamenta en unes pràctiques ambientals i socials que estan fent empitjorar la salut dels nostres ecosistemes i les condicions de vida de milions de persones, i hipotecant el benestar de les futures generacions.

Si volem revertir aquesta tendència, calen canvis importants i urgents en els nostres comportaments, les nostres relacions i les maneres de produir, comerciar i governar, des de l'escala més petita, personal o local, fins a la internacional i més global.

Dins d'aquest panorama, som molts i diversos els actors que hi hem d'exercir un paper: des de les persones individuals fins als governs nacionals, passant per organitzacions de la societat civil i, indubtablement, el món empresarial. Les empreses tenen una gran responsabilitat, ja que les seves activitats sovint comporten el consum de recursos i energia, així com la generació de residus i contaminació, i repercuteixen directament en la vida de les persones, tant des d'una perspectiva laboral com social.

Una de les línies més innovadores de treball en aquesta direcció és l'aplicació de la responsabilitat social de les empreses. Es tracta que les empreses desenvolupin una estratègia de bones pràctiques mitjançant la qual s'acompleixin determinats objectius socials, ambientals i laborals.

En els últims anys s'ha evidenciat una important expansió i acceleració de les estratègies de responsabilitat social en les empreses. Segons alguns estudis, els factors que més influeixen en les empreses a l'hora de desenvolupar polítiques de responsabilitat social són principalment qüestions com la millora de la reputació i l'obtenció d'avantatges competitius: la responsabilitat ha demostrat que té un efecte positiu sobre la rendibilitat final de l'empresa. La transparència de les empreses millora la confiança dels inversors i és una via ferma per obtenir la confiança del mercat.

I precisament, en aquest fet rau un gran perill: que la responsabilitat social de les empreses esdevingui una mera eina de màrqueting. Per tal d'evitar-ho cal destacar la importància del fet que les empreses hagin de demostrar que les seves declaracions d'intencions es tradueixen realment en accions i plantejaments a mitjà i llarg termini.

Atès que la seva activitat és essencial per al funcionament del món modern, és fonamental que les empreses adoptin en la seva gestió una estratègia ètica basada en el respecte al medi ambient i les persones. Aquesta ètica és el que anomenem responsabilitat social de les empreses.

Estrictament, per responsabilitat social de les empreses o corporativa s'entén la integració voluntària, per part de les empreses, de les preocupacions socials i ambientals en les seves operacions comercials i les seves relacions amb els interlocutors. En altres paraules, la responsabilitat social de les empreses és la gestió empresarial laboral, social i ambiental responsable, elaborada des del diàleg amb tots els grups d'influència de l'empresa.

Per desenvolupar aquesta responsabilitat social, l'empresa ha de definir les seves polítiques d'actuació mitjançant el diàleg social amb els diferents públics d'interès (treballadors, treballadores, accionistes, administració pública, ciutadans i ciutadanes, clients, proveïdors, ONG i grups ecologistes).

La responsabilitat es desglossa en tres grans àmbits d'acció: laboral, social i ambiental. Per cadascun d'aquests blocs es descriuen les directrius corresponents per tal de garantir-ne una millora substancial. Exemples concrets serien la reducció de jornada quan es tenen fills, malalts o gent gran a càrrec, l'afavoriment com a proveïdors d'empreses d'economia social, l'ús d'energies alternatives, etc. És molt important que els ciutadans i les ciutadanes exigim la transparència social que és la base de la responsabilitat social, i que demanem la verificació i certificació per part d'empreses, organitzacions o altres entitats externes i independents que no s'està fent trampa ni s'està jugant amb la bona fe de la gent.

Besnard, M.; Yesares, N. (2007)
Parlem de la responsabilitat social de les empreses.
Barcelona: Unescocat. Pàgs. 5. 10 i 11.

Activitats

1. Quina manca de responsabilitat social té l'empresa creada per l'Angie i la Rose a It's a Free World ?
2. En ocasions observem a la publicitat possibles casos d'utilització de la imatge de responsabilitat social per part de diferents firmes comercials amb finalitats merament de màrqueting. Citeu-ne alguns casos.
3. Creieu que hi ha moltes empreses que segueixen la via explicada en el text? Què caldria fer perquè les empreses fossin més responsables socialment?

CREIX L'ABANDONAMENT DELS ESTUDIS EN FINALITZAR L'ESO

El 34% dels estudiants de 18 a 24 anys no tenen formació postobligatòria, un 5% més que fa cinc anys. La taxa dobla la del País Basc i triplica l'objectiu europeu per al 2010. A banda de les preocupants taxes de graduació a l'ESO, la fotografia de la secundària a Catalunya dibuixada ahir per l'estudi de la Fundació Jaume Bofill mostra una altra cara preocupant: la de l'abandonament dels estudis a l'educació postobligatòria (batxillerat i formació professional), agreujada, en aquest cas, per l'evolució negativa dels últims anys.

La taxa d'abandonament prematur dels estudis, segons la terminologia europea, que a Catalunya havia aconseguit reduir-se d'un 33% el 1995 fins al 29,7% l'any 2000, va ascendir novament el 2005 fins al 34,1%, percentatge que està tres punts per sobre de la mitjana estatal i que dobla la taxa de la UE, del 15,2%.

El percentatge d'alumnes que no completen la formació postobligatòria dobla així els nivells del País Basc (13,9%) i Navarra (17,2%) i triplica l'objectiu, adoptat pel Consell Europeu de Lisboa per al 2010, de situar aquesta taxa com a màxim en un 10%.

Si bé les Balears, Múrcia, Extremadura, Castella-la Manxa i Andalusia registren taxes superiors a la de Catalunya en aquest apartat, totes aquestes comunitats, llevat del cas d'Andalusia, milloren els resultats respecte als obtinguts l'any 2000. Catalunya també experimenta un retrocés pel que fa al percentatge de població d'entre 20 i 24 anys que acredita estudis postobligatoris, un 60,3% enfront del 68,1% obtingut el 2000. És un índex que situa novament Catalunya per sota de la mitjana estatal, del 61,3%, i fins a 17 punts per sota de l'europea, quan l'objectiu de Lisboa per al 2010 és elevar aquest percentatge fins al 85%.

Els mals resultats de Catalunya es posen de manifest amb més contundència comparats amb els del País Basc (80,4%), Navarra (77,3%) i Madrid (67,7%). A escala europea, només Portugal i Malta presenten una situació més negativa.

Segons un dels coordinadors de l'estudi, Ferran Ferrer, la responsabilitat d'aquestes xifres no només recau sobre un sistema educatiu que no és capaç de retenir (i que fins i tot de vegades tendeix a expulsar) l'alumnat menys predisposat a l'escolarització, sinó que també cal buscar-la en les dinàmiques generades des del sector productiu, que, amb un elevat nivell de precarietat laboral, configuren una oferta atractiva per a la mà d'obra no qualificada.

El sociòleg Bernat Albaigés, coordinador de l'estudi juntament amb el catedràtic de l'Autònoma Ferran Ferrer, va apuntar també com a possibles causes l'impacte negatiu que ha provocat els últims anys l'arribada de joves immigrants amb un baix nivell de formació, que no segueixen estudis.

USTEC –STES. 22-11-2008

Activitats

1. L'Angie, la protagonista principal del film que estem estudiant, no té cap títol superior. Ho sabem perquè en un moment de la pel·lícula les dues noies parlen i sabem que la Rose sí que en té. ¿Creieu que amb un títol professional o superior les activitats professionals de l'Angie haguessin derivat cap al negoci de la contractació d'immigrants o hagués tingut altres oportunitats?
2. Quines són les causes de l'abandonament dels estudis, segons el text que hem llegit?
3. Expliqueu perquè la precarietat laboral, precisament, representa una oferta laboral atractiva per a mà d'obra no qualificada?

CONTRACAMP: ASPECTES DIDÀCTICS PER AL PROFESSORATElements de debat i relacions que es poden establir

- Ètica i món del treball.
- La responsabilitat social de les empreses.
- La precarietat laboral
- Qualificació professional i perspectives laborals.
- Ús i abús del treball temporal.
- La mà d'obra immigrada dels països occidentals.
- Drets humans i economia de mercat.
- El cinema com a element de sensibilització.

Objectius formatius

- Iniciar-se en el coneixement del món del treball precari.
- Observar pràctiques contra l'ètica i els drets humans en el món del treball.
- Reflexionar sobre la qualificació professional i les perspectives de treball en el món d'avui.
- Valorar la necessitat de defensar els principis propis d'un estat de dret com a marc regulador de la convivència en la nostra societat.
- Conèixer els desequilibris econòmics de diferents parts del planeta que porten a les migracions i al treball precari.
- Reflexionar sobre les condicions de vida i de treball dels immigrants.
- Conèixer el concepte de responsabilitat social de les empreses.

Criteris d'avaluació

- Visionar de manera atenta, correcta i respectuosa del film.
- Respondre les qüestions de comprensió i del llenguatge audiovisual de forma reflexiva i interessada.
- Demostrar capacitat per relacionar i entendre les diferents problemàtiques plantejades en el film
- Identificar els temes i subtemes de la pel·lícula.

- Llegir de forma comprensiva els textos de la proposta didàctica i realitzar adequadament les activitats.
- Participar activament en els debats que es puguin suscitar.
- Expressar-se amb correcció al presentar les feines proposades.

WEBS I ALTRES REFERÈNCIES

http://en.wikipedia.org/wiki/It's_a_Free_World
<http://www.notasdecine.es/346/noticias/its-a-free-world/>
<http://es.youtube.com/watch?v=RhsOi9KDEVc>
<http://www.socialistreview.org.uk/article.php?articlenumber=10087>
<http://www.marxsite.com/It%27s%20a%20free%20world.html>
http://sv.wikipedia.org/wiki/Ken_Loach
<http://www.es.amnesty.org>
<http://www.youthxchange.net>
<http://www.odg.cat>
<http://www.unesco.org>
<http://www.thematrix.com>

Alsina, O; Sunyer, R; Codina, T; (2000) Preguntas y respuestas sobre las inversiones éticas y solidarias. Barcelona: SETEM, Catalunya.

Ambròs, A. ; Breu, R.(2007) Cinema i Educació. Barcelona: Graó.

Amela, Víctor “Reinventar tu profesión”.
La Contra de La Vanguardia. Barcelona, 2-10-2008

Besnard, M.; Yesares, N. (2007) Parlem de la responsabilitat social de les empreses. Barcelona: Unescocat.

Campanero, M.; Ventayol, I. (2005) Les empreses i la responsabilitat social corporativa. Barcelona: Ajuntament de Barcelona.

Gómez, L. (2007) “El comerç d’esclaus, ara i aquí”
El País de los Estudiantes. 16-4-2007.

Playà Maset, J. (2008) “Cien mil jóvenes sin oficio ni beneficio”
La Vanguardia 17-9-2008.

WORLDWATCH INSTITUTE (2008) L’estat del món, 2008.
Barcelona: Angle Editorial.